

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 2913

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 juni 2022

De afgelopen periode is de situatie in de gehele migratieketen (in-, door- en uitstroom) verder onder druk komen te staan. Hierbij zijn bij herhaling mensen opgevangen in tenten en op andere plekken die daarvoor niet zijn bedoeld. Dat is onwenselijk. De extra gerealiseerde crisisondopvang (CNO)-plekken hebben de acute situatie licht verbeterd, waarbij opvang in wachtruimtes of inzet van tenten zoveel mogelijk voorkomen wordt. Desondanks blijft het de komende periode een grote logistieke uitdaging om iedereen die asielbescherming vraagt op ordentelijke wijze een dak boven het hoofd te bieden en een start in het asielproces te laten maken.

Zoals uw Kamer vrijdag 17 juni jl. is gemeld heeft het kabinet naar aanleiding van de situatie in de migratieketen de structuur voor nationale crisisbesluitvorming geactiveerd (Kamerstuk 19 637, nr. 2906). Doel hiervan is om tijdelijk op hoog ambtelijk en politiek-bestuurlijk niveau coördinatie en besluitvorming te laten plaatsvinden ten aanzien van doorstroom in de asielopvang. Op basis van de besluitvorming binnen deze structuur is uw Kamer op 24 juni geïnformeerd over de stand van zaken van de landelijke crisisbesluitvorming en de gehanteerde aanpak (Kamerstuk 19 637, 2911).

Voor het kabinet en alle betrokken medeoverheden blijft onverminderd van kracht dat mensen die daadwerkelijk hebben moeten vluchten voor zijn of haar eigen veiligheid bescherming moet worden geboden. Vanuit dat uitgangspunt wordt er gewerkt aan een aanpak voor de korte, de middellange en de lange termijn in de asielopvang. Daarmee hoop ik dat we een weg vinden uit de huidige zorgelijke situatie.

Naast mijn brief van afgelopen vrijdag, informeer ik u in deze brief over de laatste stand van zaken ten aanzien van de situatie in de asielopvang en overige maatregelen die genomen worden in de migratieketen zoals toegezegd bij het Commissiedebat JBZ-raad van 7 juni 2022 over.

Opvangmaatregelen

De benodigde actie voor opvang is evident. Niet alleen dient op korte termijn geborgd te worden dat er voldoende capaciteit is om in opvang te voorzien; ook voor de middellange termijn is duidelijk dat additionele inzet nodig is. Dat blijkt in het bijzonder uit de inschatting vanuit het COA voor benodigde opvang op weg naar 2023. Het meest recente capaciteitsbesluit vanuit COA is bepaald op 51.000 plekken. Tegen die achtergrond worden verscheidene maatregelen getroffen.

Op de korte termijn wordt de crisisnoodopvang vergroot en worden vergunninghouders versneld gehuisvest in gemeenten. Over het besluitvormingsproces hiertoe is uw Kamer per brief geïnformeerd op 24 juni. U vindt in de bijlage van deze Kamerbrief bovendien de brief van de burgemeesters van de Veiligheidsregio Noord-Holland-Noord d.d. 3 juni 2022 (bijlage bij Kamerstuk 19 637, nr. 2911), zoals ik u heb toegezegd in het Commissiedebat JBZ-raad van 7 juni.

Die vorm van crisisnoodopvang dient zo kort mogelijk te duren. Voor niemand van de betrokkenen is deze vorm van opvang uiteindelijk wenselijk. Dat geldt temeer omdat in die crisisnoodopvang ook sprake is van tijdelijke opvang van mensen die nog niet of gedeeltelijk zijn geregistreerd. Hoewel onwenselijk, is het de afgelopen periode voorgekomen dat ongeregistreerde en ongeïdentificeerde asielzoekers zijn uitgeplaatst naar de CNO. Per direct is door migratieketenpartners een gezamenlijk plan gemaakt waarmee deze personen op korte termijn weer conform procedures in het asielproces worden opgenomen. Met dit plan worden zij op beheerste wijze alsnog geïdentificeerd en geregistreerd zodat zij het verdere asielproces kunnen doorlopen.

Daarnaast wordt uiteraard op andere manieren verder gebouwd aan de capaciteit en kwaliteit van de asielopvang. Er worden enkele grootschalige Tijdelijke Noodvoorzieningen Vreemdelingen (TNV) gerealiseerd om additionele opvangcapaciteit beschikbaar te hebben voor de middellange termijn. Deze TNV's zullen een capaciteit hebben van meer dan 1000 plekken per locatie. Deze extra capaciteit creëert naast de crisisnoodopvang een buffer om de verwachte instroom en de achtergebleven uitstroom in de komende periode gedeeltelijk op te vangen. Het gaat daarbij om verscheidene locaties waarbij gebruik wordt gemaakt van opvang op grotere (aangemeerde) passagiersschepen. Gesprekken hierover met de betrokken gemeentes met havens zijn vergevorderd, maar dienen nog te worden afgerond waarbij dat gebeurt in overleg met die betrokken gemeenten, zoals thans bijvoorbeeld het geval met de gemeente Velsen. Deze grote tijdelijke locaties zullen onder verantwoordelijkheid vallen van het COA.

In dit verband wil ik u ook informeren dat in de zoektocht naar asielopvangplekken ook andere vernieuwende mogelijkheden niet geschuwd worden. Door het COA is een deeloplossing gevonden door een hulpvraag in te dienen bij het Europees Asiel Agentschap (EUAA). Inmiddels is een zogeheten operating plan opgesteld en ondertekend, op basis waarvan wooncontainers geleverd kunnen worden om in te zetten voor vervanging van bestaande opvang.

Ook door inzet van commercieel vastgoed, hotels en opvang in recreatievoorzieningen wordt steeds geprobeerd te blijven voorzien in opvang.

De huidige opvangsituatie in de noodopvanglocaties is voor veel kinderen onder de maat, dit is onwenselijk. De inspectie justitie en veiligheid en de inspectie gezondheidszorg en jeugd hebben hiervoor aandacht gevraagd

in hun signaalbrief van 20 juni 2022. Binnen de huidige situatie wordt wel degelijk ingezet op het verbeteren van de omstandigheden voor kinderen met bijvoorbeeld specifieke activiteiten voor kinderen. Om de situatie voor kinderen echt te verbeteren dienen zij opgevangen te worden op reguliere opvanglocaties.

Langere termijn

Stabiel en wendbaar opvanglandschap

Voor de lange termijn wordt ingezet op een robuust, stabiel en duurzaam opvanglandschap met de uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen als uitgangspunt, en rekening houdend met het feit dat opvang en huisvesting als communicerende vaten kunnen worden beschouwd. Het kabinet realiseert daarnaast op korte termijn een extra aanmeldcentrum. Doel is verdere doorontwikkeling tot vier Gemeenschappelijke Vreemdelingen Locaties (GVL) in het land. Medio juli wordt met medeoverheden een aanpak met concrete doelstellingen opgesteld, hierover wordt uw Kamer zo snel mogelijk geïnformeerd. In de brief van het kabinet van vrijdag 24 juni jl is aangekondigd dat bovenstaande plannen nader uitgewerkt worden voor een gezamenlijke aanpak met de Veiligheidsregio's en medeoverheden.

Juridisch instrumentarium voor asielopvangvoorzieningen

Het kabinet komt voor het zomerreces met een grondige verkenning van een juridisch instrumentarium om op zeer korte termijn een wetgevingsvoorstel in consultatie te brengen en het wetgevingsproces zo mogelijk versneld te doorlopen. Doel is om een wettelijke taak te creëren voor medeoverheden, gemeenten, om evenwichtig verspreid door het land, opvangvoorzieningen te creëren voor exploitatie door het COA. Vertrekpunt ten aanzien van de invulling van de taak blijft om zoveel mogelijk in gezamenlijkheid en dialoog tot wederzijdse bestuurlijke afspraken te komen rondom het vormgeven van opvangvoorzieningen. Bij taakverwaarlozing vindt handhaving plaats door interbestuurlijk toezicht. In aanvulling hierop wordt onderzocht of een specifieke aanwijzingsbevoegdheid, als sluitstuk, van meerwaarde is.

Beheersing instroom

Daarnaast is een belangrijk onderdeel van de structurele oplossing van de asielproblematiek een betere beheersing van de instroom, zoals ook in het coalitieakkoord opgenomen. Concreet betekent dat in ieder geval een forse inspanning om secundaire migratie binnen de Europese Unie te reduceren, en de effectiviteit van de Dublin-verordening te herstellen. Ook de actieve inzet in het kader van de Europese regelgeving hoort daarbij, zoals de Nederlandse inzet voor een heldere en robuuste Eurodac-verordening en screeningsvoorstellen aan de buitengrens.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen ouder dan 18

In de besprekingen van de aanpak met medeoverheden en veiligheidsregio's is ook aandacht gevraagd voor de situatie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) met een verblijfsstatus ouder dan 18 jaar. Voor die groep is besloten dat er binnen gemeenten een vorm van verlengde opvang en begeleiding in het leven geroepen zal worden tot maximaal 21 jaar. Deze verlengde opvang en begeleiding zal verzorgd worden door Nidos. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet om belemmeringen weg te nemen om amv-locaties in gemeenten te realiseren.

Terugkeer

Ten slotte zet het kabinet onverkort in op de realisatie van terugkeer naar landen van herkomst. Een meer effectieve terugkeer zal immers ook bijdragen aan reductie van de benodigde opvangcapaciteit. Daarbij zal het middel van de ongewenstverklaring aangepast worden zodat deze ook betrekking kan hebben op uitgeprocedeerde asielzoekers die weg moeten, die weg kunnen, maar die niet meewerken aan hun terugkeer of vertrek en daarbij richten we ons in het bijzonder op diegenen die overlast veroorzaken. Zoals aangegeven op 8 maart 2022, is de inzet voor de zomer een wetsvoorstel in consultatie te brengen.

Tot slot

Door intensieve samenwerking in een geïntegreerde crisisstructuur koerst het kabinet op snelle resultaten. Al die betrokkenen leveren al geruime tijd in zeer moeilijke omstandigheden een buitengewone bijdrage, bovenop de vele andere inspanningen. Die waardering gaat ook naar overige betrokken maatschappelijke partners, de Veiligheidsregio's, de gemeenten, de VNG en alle andere stakeholders.

De gezamenlijke inzet en verantwoordelijkheid van al deze partijen zal bepalen in welke mate we slagen in de opvang opgave voor de komende periode.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg